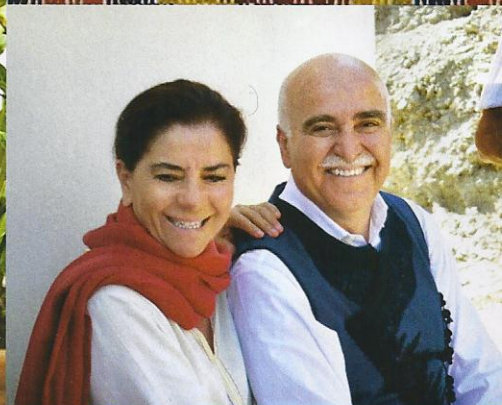

Η ΒΑΡΒΑΡΑ ΤΕΡΖΑΚΗ-ΠΑΛΛΗΚΑΡΗ ΜΕ ΦΟΡΕΜΑ ΑΠΟ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟ ΥΦΑΝΤΟ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΖΥΓΟ ΤΗΣ, ΙΩΑΝΝΗ ΠΑΛΛΗΚΑΡΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΡΥΤΙΚΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΩΝ ΟΡΕΩΝ. ΣΤΟ ΦΟΝΤΟ, ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΡΓΟΧΕΙΡΑ.

στην άκρη του νήματος

Ως συντονίστρια της αποστολής που ονομάστηκε «Πηνελόπη Gandhi», η Βαρβάρα Τερζάκη-Παλλήκαρη πρωτοστατεί στην αναβίωση της παραδοσιακής υφαντικής τέχνης στην Κρήτη, υπενθυμίζοντας -με αναπάντεχα επίκαιρο τρόπο- τη δύναμη του χειροποίητου. Από τον Πάρη Κορμαρή

Την πρώτη μέρα του Νοεμβρίου, η Βασιλική του Αγίου Μάρκου στο Ηράκλειο της Κρήτης θα γεμίσει από τους ήχους τεσσάρων αργαλειών, στους οποίους υφάντριες από τους τέσσερις νομούς του νησιού θα δουλεύουν με βάρδιες για τις επόμενες δεκαπέντε μέρες. Είναι η πρώτη ανοιχτή στο κοινό δράση της «Αποστολής Πηνελόπη Gandhi: Η Ιερή Τέχνη της Υφαντικής στην Κρήτη Σήμερα», μιας εθελοντικής προσπάθειας που θα μπορούσε να πιστέψει κανείς πως έχει το όνομα μιας υπαρκτής γυναίκας. «Τα σύμβολα κι οι συμβολισμοί μπορούν να πάρουν σάρκα και οστά, να αποκτήσουν υπόσταση», μου λέει κατηγορηματικά η συντονίστρια της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας, Βαρβάρα Τερζάκη-Παλλήκαρη. «Άλλωστε, η ζωή τι άλλο είναι; Σύμβολα και συμβολισμοί». Το όνομα Πηνελόπη Gandhi συνδέει μια παράδοση που έχει καταγραφεί στα ομηρικά έπη και μια ιστορική πραγματικότητα: Από τη μια βρίσκεται η Πηνελόπη, η πιστή σύζυγος του Οδυσσέα που, προκειμένου να μην ενδώσει στις πιέσεις των μνηστήρων της, δόλωσε ότι δε θα παντρευτεί πριν ολοκληρώσει το «διασίδι» που ύφαινε όλη την ημέρα στον αργαλειό της, ένα σάβανο για τον γιο της Λαέρτη το οποίο ξόλωνε κάθε βράδυ ώστε να μην

τελειώσει ποτέ. Από την άλλη, ο Ινδός πολιτικός Μαχάτμα Γκάντι, που πίστευε ότι το γνέσιμο μαλλιού στο χέρι και η ύφανση στον αργαλειό ήταν ο μόνος τρόπος να γίνει ο λαός του αυτάρκης και ανεξάρτητος.

Η Πηνελόπη Gandhi, εξηγεί η κυρία Τερζάκη, γεννήθηκε από ένα ίδρυμα: «Είναι το Πανεπιστήμιο των Ορέων, μια Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Κρήτης το 2008, με στόχο να επιτύχει ένα δυναμικό άνοιγμα της ακαδημαϊκής κοινότητας προς την κοινωνία, να ενώσει την ακαδημαϊκή γνώση με τη βιωματική εμπειρία. Η αληθινή ζωή δεν βρίσκεται ούτε μέσα στα γραφεία ούτε μέσα στα εργαστήρια. Βρίσκεται έξω, στην ύπαιθρο. Κάθε μήνα, οι ομάδες του Πανεπιστημίου των Ορέων –στις οποίες συμμετέχουν από καθηγητές ιατρικής μεγάλων πανεπιστημίων του κόσμου, μέχρι απλοί νοσηλευτές, φοιτητές και άνθρωποι διαφόρων άλλων ειδικοτήτων– πηγαίνουν στα χωριά προκειμένου να εξετάσουν ασθενείς και να τους προσφέρουν σχετική βοήθεια. Επίσης, οργανώνονται τα Καφενεία των Ορέων, όπου οι ντόπιοι συζητούν μαζί με τους διάφορους επιστήμονες για οτιδήποτε έχει ανάγκη η σύγχρονη κοινωνία. Μέσα από τέτοιες συζητήσεις, αναδείχθηκαν προβλήματα που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα ανειδίκευτες γυναίκες οι οποίες αναγκάζονται να βγουν από το σπίτι τους για να δουλέψουν, εγκαταλείποντας σε μεγάλο βαθμό τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους. Στην Κρήτη, θεωρούμε ότι πρώτα έπεσε η γυναίκα και μετά έπεσε η κοινωνία. Δεν είναι, λοιπόν, καλύτερο μια γυναίκα που δεν μπορεί ή δεν θέλει να κάνει καριέρα να μπορεί να μείνει μέσα στο σπίτι της, βγάζοντας παράλληλα κάποια χρήματα;»

Ο συλλογισμός αυτός ήταν που οδήγησε πίσω στο λεγόμενο «αργαστήρι», τον αργαλειό: «Από την εποχή του Ομήρου ως σήμερα, ο αργαλειός στην Κρήτη είναι ο ίδιος. Δεν υπήρχε σπίτι που να μην έχει ένα αργαστήρι, το οποίο ήταν μάλιστα η βάση, το κέντρο του. Σε αυτό ύφαιναν υφάσματα για φτιάξουν τα ρούχα τους, να ντύσουν το σπίτι τους, να κάνουν τα δώρα τους, να στολίσουν τους ναούς και τους Αγίους τους. Σήμερα η Κρήτη θα μπορούσε να ζήσει μόνο με προϊόντα που παράγει η ίδια, τα οποία μάλιστα συγκαταλέγονται στα κορυφαία όλου του κόσμου. Δεν νοείται, λοιπόν, να εισάγει υφαντά με κρητικά ξόμπλια από την Κίνα και να τα πουλάει στους τουρίστες για κρητικά! Κάποτε στην Ελλάδα και στην Κρήτη τα πάντα ήταν χειροποίητα κι είχαν ταυτότητα, είχαν χαρακτήρα, είχαν ποιότητα, είχαν προοπτική. Είχαν παρελθόν κι είχαν και μέλλον. Είναι συγκινητικό πώς μέσα από ένα υφαντό μπορεί να διαβάσεις την ιστορία ενός τόπου. Θέλω να επισημάνω την έννοια του χειροποίητου. Μπορεί εμείς να ξεκινάμε από το υφαντό, όμως χιλιάδες πράγματα μπορούν να ξαναγίνουν χειροποίητα. Θέλουμε η Κρήτη, η Ελλάδα να φύγει από τα ΜΜΕ ως ένας τόπος τεμπέλων, κλεπτών και κλεπταποδόχων. Πρέπει να πείσουμε τους εαυτούς μας ότι δεν αξίζουμε αυτή τη συμπεριφορά. Πρέπει όλοι εκείνοι που μας υβρίζουν, μας ταπεινώνουν και μας εξευτελίζουν καθημερινά, να καταλάβουν μέσα από τις πράξεις μας και μέσα από την καθημερινή μας αλήθεια ότι η Ελλάδα είναι ένας τόπος που παρήγαγε και θα παράγει πάντα φως, επειδή είναι ένας τόπος του φωτός. Η Πηνελόπη Gandhi, η

αναβίωση της ιερής τέχνης του χειροποίητου, αναδεικνύει την άνεση δημιουργικότητα και τη δυναμική προσωπικότητα της Ελλάδας, που αναζητεί διέξοδο από την τωρινή οικονομική κρίση, όχι όμως ως επαίτης, αντιθέτως! Προβάλλοντας την ανάγκη για θετική συνεννόηση και συνεργασία πάνω σε πανανθρώπινες αξίες, όπως είναι η αλήθεια του χειροποίητου».

Μπορεί να φτάσαμε να μιλάμε για την κρίση, ωστόσο η πρωτοβουλία για την ίδρυση της αποστολής είχε προηγηθεί κατά πολύ. «Δυστυχώς είμαστε επίκαιροι!» διαπιστώνει η κυρία Τερζάκη με έμφαση στο δυστυχώς. «Όταν ξεκινήσαμε, τον Ιανουάριο του 2008, δεν φανταζόμασταν πού θα οδηγηθούν τα πράγματα. Ούτε καν οι μεγάλοι οικονομολόγοι που μας έχουν φτάσει σ' αυτά τα αδιέξοδα δεν το φαντάζονταν. Ο πρώτος στόχος μας ήταν και παραμένει να ξεφύγουμε από τον πηκτικό, την πλήξη και το τραύμα που δημιουργεί το ανόητο, ό,τι στερείται περιεχομένου. Όταν παράγει με τα χέρια σου, τότε δημιουργείς, κάνεις μια πρόταση ζωής. Θέλουμε να στήσουμε σε σπίτια στα χωριά 100 αργαστήρια κι έχουμε ήδη βρει πάνω από 200 γυναίκες που θέλουν να μάθουν την υφαντική τέχνη. Δεν πρόκειται για μια εμπορική πράξη. Απλώς προσπαθούμε να τις εμπνεύσουμε, να τις καθοδηγήσουμε και να τις πείσουμε ότι αυτό που θα παράξουν έχει μέλλον. Μαζί με την Ακαδημία Αθηνών, το Τμήμα Αρχαιολογίας και Ιστορίας και τα Παιδαγωγικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Κρήτης, το Ευρωπαϊκό Σχολείο, το Λύκειο Ελληνίδων Χανίων και διάφορες βιβλιοθήκες και μουσεία με τα οποία συνεργαζόμαστε, θα προσπαθήσουμε να στήσουμε οικοτεχνίες, μικρά εργαστήρια γύρω από τα οποία θα μπορούν να αναπτυχθούν επιπλέον οικονομίες μικρής κλίμακας – βαφής, επεξεργασίας μαλλιού, νηματοποίησης κλπ. Από τότε που ξεκίνησε η διαδρομή της, η ομάδα μας έχει καταγράψει οπτικοακουστικά πάνω από 500 γυναίκες –αλλά και άντρες– που γνωρίζουν την υφαντική τέχνη όπως γνωρίζουν το πρόσωπό τους. Σκοπός μας δεν είναι να καταχωρήσουμε τα ευρήματα σε κάποιο μουσείο, αλλά να οργανώσουμε μικρές σπουδές νέων από τους παλιούς. Έχουμε επίσης ζητήσει από το Υπουργείο Παιδείας και τη Διεύθυνση Παιδείας Κρήτης να διδαχθεί ο αργαλειός ως καινοτόμο μάθημα ερευνητικού χαρακτήρα, κατ' αρχάς στα σχολεία της Κρήτης και μετά στα σχολεία ολόκληρης της Ελλάδας, ως μια τέχνη την οποία δεν πρέπει με τίποτα να χάσουμε. Φέτος ήδη ξεκίνησαν να εκπαιδεύονται νηπιαγωγοί και δάσκαλοι, προκειμένου να διδάξουν την ιστορία του αργαστηρίου και του πολιτισμού του σε παιδιά της Κρήτης, ενώ στόχος μας είναι –γιατί όχι;– η υψηλή τέχνη της υφαντικής να διδαχτεί ακόμη και σε πανεπιστημιακές σχολές. «Η αυτάρκεια, η εγκράτεια και η αυτοκυριαρχία είναι τα αιτούμενα των επόμενων χρόνων», συνοψίζει η κυρία Τερζάκη. «Και η σιωπή, η αυτοσυγκέντρωση. Παλιά, με το που έμπαιναν οι γυναίκες στο αργαστήρι έκλειναν τ' αφτιά τους δίκως να το θέλουν. Η όποια χειρωνακτική τέχνη σε απορροφά πλήρως, γιατί θέλει προσοχή, θέλει αφιέρωση».

* www.panoreon.gr □